

MAHDOLLISET RISKIT JA HAITTAVAIKUTUKSET

Veneluun murtuman lääkehoitoon mahdollisesti liittyvät haittavaikutukset:

- ▶ luun surkastuminen (avaskulaarinen nekroosi) — ilmenee usein silloin, kun murtuma on luun kehonpuoleisessa osassa;
- ▶ leikkaushoidon jälkeen 20 %:ssa tapauksista nivlessä voi olla rustovaurioihin liittyvää epämääräistä kipua, josta kehittyy vuosien kuluessa nivelrikko;
- ▶ rannenivelen jäykkyys — hoidetaan kuntoutuksella mutta liikkeen rajoittuminen voi muuttua krooniseksi mikä ei kuitenkaan häiritse ranteen normaalia toimintaa;
- ▶ tulehdus — on hyvin harvinainen;
- ▶ väärään asentoon luutuminen (harvinainen);
- ▶ puutteellinen luutuminen eli pseudoartroosi — kipsaushoidossa 5–15 %:ssa tapauksista ja leikkaushoidossa alle 5 %:ssa tapauksista.

Pseudoartroosi on kyseessä silloin, kun veneluun murtuma ei parane **6 kuukauden** kuluessa. Yleensä pseudoartroosi ei aiheuta ongelmia, sillä luiden väliin muodostuu sidekudosta. Toistuvat traumat ja raskas fyysinen työ aiheuttavat toisinaan oireita (turvotus, kipu, jäykkyys), mutta ne poistuvat vähentämällä rasitusta ja lepäämällä.

Jos rustovaurioita ei vielä ole, veneluu korjataan yleensä leikkaamalla ja käyttämällä erilaisia kiinnikkeitä. Toimenpide tehdään avoleikkauksena tai tähystämällä. Tähystysleikkauksista toipuminen on nopeampaa.

Jos pseudoartroosia ei hoideta 10–15 vuoden kuluessa, seurauksena on **rannenivelen nivelrikko** (*scaphoid nonunion advance collapse* — SNAC). Nivelrikko edellyttää yleensä leikkaushoitoa, mikä ei kuitenkaan enää korjaa ranneniveltä kokonaan, mutta sillä saavutetaan kivuton ja toimiva nivel, joskin nivelen liikkuvuus rajoittuu.

TOIPUMINEN

Haittavaikutukset ovat yleisiä veneluun murtumissa hoidettavan alueen heikon verenkierron, myöhään aloitetun hoidon ja ongelman diagnosoimatta jäämisen vuoksi. Jos hoito aloitetaan riittävän ajoissa, murtuma paranee ilman leikkaushoitoa 85–90 %:ssa tapauksista.

Jos lastoitus tehdään vasta neljän viikon kuluttua murtumasta tai sitäkin myöhemmin, parantumisen todennäköisyys on 25 %. Pitkään kestävä lastoitushoitoa seuraa yleensä useamman viikon kuntoutus, jonka tarkoituksena on palauttaa käden liikkuvuus.

Täydellinen parantuminen kestää yleensä 3–6 kuukautta ja riippuu murtumasta, potilaan elintavoista (tupakointi jne.), iästä ja muista sairauksista. Töihin palaamisen ajankohta riippuu työn sisällöstä: mitä raskaampaa työ on, sitä pidempi on myös toipumisaika. Leikkaushoidosta toipuminen on nopeampaa, sillä ranteen liikkuvuus palautuu nopeammin.

Ortopeedia Arstid AS on vuonna 2005 perustettu yksityissairaala, joka tarjoaa korkeatasoista avohoitoa ja kirurgisia toimenpiteitä ortopedian alalla. Tarjoamme palveluja sekä Viron sairauskassassa vakuutetuille henkilöille että itse hoitonsa maksaville potilaille ja niille, joilla on yksityinen sairausvakuutus.

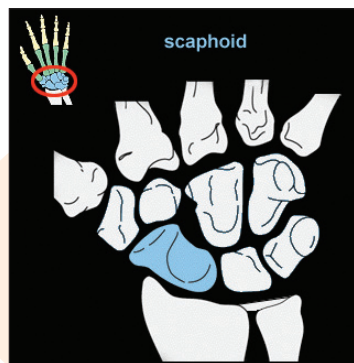
ORTOPEEDIA ARSTID AS

Paldiski mnt. 68a, 10617 Tallinna, puh +372 606 7747
orto@ortopeediaarstid.ee, www.ortopeediaarstid.ee

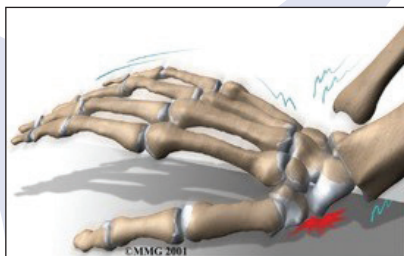
VENELUUN MURTUMA JA PSEUDOARTROOSI

Veneluu (os *scaphoideum*) on yksi kahdeksasta ranneluusta ja liittyy kaksi ranneluuriviä toisiinsa ja on myös kaikista luista liikkuvien (ks. kuva 1), joten veneluun murtumat ovat yleisiä. Veneluu murtuu usein silloin, kun käsi laitetaan eteen kaaduttaessa tai jos ranteeseen kohdistuu voimakas isku (katso kuva 2). Nämä murtumat jäävät usein hoitamatta niiden vähäisten oireiden vuoksi, ja vuosien kuluessa murtumakohtaan muodostuu **luuliika** ja sittemmin myös **nivelrikko** (rannenivel kuluu hoitamattoman murtuman seurauksena).

Kuva 1. Veneluun sijainti

Kuva 2. Kaatumisen aiheuttama veneluun murtuma

ILMENEMINEN JA OIREET

Veneluun murtuma on yleisin ranneluun vamma (70 % kaikista ranneluun vammoista). Yhdysvalloissa diagnosoidaan vuosittain noin 1 110 tapausta miljoonaa asukasta kohden. Vuonna 2005 Virossa diagnosoitiin

400 tapausta. Veneluun murtumat ovat yleisimpiä 15–30-vuotiailla miehillä.

SYYT

Veneluun murtuman yleisimpiä syitä ovat käden asettaminen eteen kaaduttaessa, suora kämmeneen kohdistuva isku ja kontaktilajeissa (esim. nyrkkeily) saadut vammat.

OIREET

Oireet ovat yleensä lieviä: kipu, vähäinen turvotus ranteen peukalon puoleisessa osassa sekä käden liikuttamiseen ja käyttöön liittyvä kipu.

Kuva 3. Veneluun murtumaan liittyvät kipualueet

Oireet menevät yleensä ohi 1–2 viikon kuluessa. Potilas luulee usein murtumaa venähdykseksi tai nyrjähdykseksi.

DIAGNOSOINTI JA TUTKIMUKSET

Tavallinen **röntgenkuva** ei välttämättä heti paljasta murtumaa ja tarvitaan tarkempia **röntgentutkimuksia**. Murtuma, johon ei liity nyrjähdystä, näkyy röntgenissä yleensä 1–2 viikon kuluttua eli sen jälkeen, kun kuolleet luusolut ovat poistuneet murtumakohdasta. Jos oireet eivät ole poistuneet 1–2 viikon kuluessa, kannattaa hakeutua uudelleen lääkärin vastaanotolle. Jos murtumaa ei näy uusissa röntgenkuville, mutta epäilyä ei voida sulkea pois, kannattaa tehdä **tietokonekerroskuvaus (CT)**.

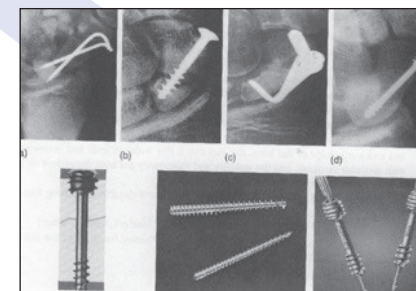
HOITO

Silloin, kun murtumaan ei liity nyrjähdystä, käytetään **murtuman hoitoon** pääasiassa pitkäaikaista lastoitusta (8–12 viikkoa) murtuman paranemiseen saakka.

Kuva 4. Ranteen lastoitus

Leikkaushoito on perusteltua silloin, kun **murtumaan liittyy myös nyrjähdys** ja silloin, kun murtuma havaitaan myöhemmin ja sen paraneminen on epätodennäköistä. Leikkauksessa murtuma korjataan ruuveilla ja toisinaan myös erityisillä piikeillä, jotka asennetaan pienen viillon kautta ja apuna käytetään röntgeniä.

Kuva 5. Veneluun kiinnittäminen ruuveilla

Toimenpide voidaan tehdä myös **tähystysleikkauksena**.

Leikkaushoito on perusteltua myös pienemmissä murtumissa, joihin ei liity nyrjähdystä. Tässä tapauksessa vain ranne lastoitetaan 1–2 viikoksi. Viimeksi mainittua suositellaan erityisesti nuoremmille potilaille, joille lyhyempi toipumisaika on tärkeää (työssä tarvitaan käsiä, urheilijat jne.).